

ANLEDNING TILL UNDERSÖKNINGEN

Lägenhetsbrand, tisdagen den xx-xx-xx klockan 13.37. I samband med räddningsinsatsen polisanmälde räddningsledaren fastighetsägaren för underlåtenhet vad avser rökluckans tillgänglighet och manövrering.

UNDERSÖKNINGEN UTFÖRD AV

Brandutredare Claes Tornberg, räddningstjänsten.

OBJEKTET

Bostadsfastighet om fyra våningar, med källare under marknivå samt ett oinrett vindsutrymme. Den aktuella lägenheten låg på andra våningen.

BRANDEN

Tisdag eftermiddag klockan 13.37 larmas räddningstjänsten till den angivna adressen och när stationen fyra minuter senare anländer väller brandröken ut från båda sidor av fastigheten. Man begär omedelbart förstärkning och branden angrips både via trapphus och utvändigt. Trapphuset är helt rökfyllt varför faran för hyresgästerna i trappuppgången måste prioriteras. Det fordrades en snabb evakuering av brandgaserna för att möjliggöra livräddning och släckning. Dessvärre var rökluckan övermålad och fruktlösa försök gjordes att med en kniv skära loss luckan, samtidigt som nyckeln var omöjlig att pressa in i det igenmålade nyckelhålet. Efter ytterligare våld på anordningen lyckades man till sist frilägga vevanordningen till rökluckan, vajern gick dock inte att rubba. Branden har haft ett mycket intensivt förlopp och lågorna är på väg att äta sig genom lägenhetsdörren mot trapphuset. Med tanke på den omfattning branden hunnit få, innan insatsen påbörjades, måste man ge räddningspersonalen en eloge för ingripandet, inga hyresgäster kom till skada. Räddningsledaren gjorde dock på stående fot en anmälan mot fastighetsägaren till den polispatrull som fanns på plats. Anmälan gällde den befintliga rökluckan som inte fungerade.

UNDERSÖKNINGEN

Lägenheten ligger i en U-formad huslänga med trappuppgångarna 2-28, jämna nummer. Fastigheten är uppförd av betong med tegelfasad. I den uppgång där branden utspelade sig finns sammanlagt 11 lägenheter, två i markplan och sedan tre på varje våningsplan. Den brunna lägenheten ligger på andra våningen och är genomgående, med köksfönster mot gårdssidan medan övriga fönster vetter mot gata och parkeringsplats.

Lägenhetsdörren mot trapphuset är delvis genombränd vid tröskel, lässida och ovandel, den är enligt den äldre beteckningen av B30-konstruktion. Lägenheten består av hall med garderober, kök, ett sovrum samt vardagsrum. Branden har med stor sannolikhet startat i hallen och sedan spridit sig genom sovrummet och vidare ut genom den öppna balkongdörren. Brandskadorna är kraftigast i hall och sovrum, speciellt hallgolvet uppvisar en märkbar genombränning. Vid min undersökning är rökluckan och ingångsluckan till krypvinden öppna. Enligt en ansvarig från fastigheten skulle räddningspersonalen felaktigt ha öppnat luckan till krypvinden för trapphusventileringen. Detta kan inte vara fallet ty trävirket i lucköppningen är helt befriat från sotbeläggning, till skillnad från trapphuset vilket är helt nedsotat.

BRANDORSAKEN

Branden har som sagt haft ett snabbt förlopp och någon naturlig brandstiftare har inte kunnat utpekas. Efter vad som framkommit har folk vistats i lägenheten ända fram till brandutbrottet. En kvinna som befann sig i lägenheten uppger, i ett telefonsamtal till mig, att

branden startat i en elkabel ovanför ett skåp i hallen. Denna uppgift har inte gått att styrka och stämmer dessutom inte med de brandskador som hallen och lägenheten i övrigt uppvisar. Polisens tekniker misstänker att branden var anlagd, och uteslöt inte möjligheten av brännbar vätska som accelerator. Sammanlagt fyra brandprover togs på olika platser på hallgolvet och sändes till SKL (Statens Kriminaltekniska Laboratorium) för analys. Enligt SKL:s svar kunde man inte påvisa några för materialet främmande ämnen i de inskickade proven. Det bör då påpekas att detta ändå inte utesluter att brännbar vätska kan ha deltagit i inledningsfasen men förbränts, exempelvis kan en vätska som T-röd vara ytterst svår att spåra efter en brand. Så länge inte bevisen är tillräckliga för att fastställa brandorsaken är det ganska meningslöst att spekulera, åtminstone ur juridisk synvinkel.

ERFARENHETER

Att räddningsledaren polisanmälde fastighetsägaren föll inte i någon speciellt god jord, vare sig från fastighetsägaren själv eller räddningstjänsten. Två dagar efter branden meddelar lokal tidning med fet rubrik att Räddningstjänsten i orten O polisanmäler fastighetsägaren. Räddningsledaren uppger för tidningen:

- Det här är ett utbrett problem i ort A och ort B. Dåligt underhåll av rökluckor riskerar liv och försvårar räddningstjänstens arbete.

Naturligtvis har han fullständigt rätt i sin kritik och hans agerande vid den aktuella branden är förståelig. Ställs du inför snabba beslut och åtgärder, där mänskligt liv står på spel, vore det märkligt om inte pulsen stiger en aning när inte livsviktiga installationer fungerar. Enligt sin insatsrapport anger räddningsledaren att han åtskilliga gånger har påtalat bristerna både för fastighetsansvariga och till räddningstjänstens förebyggande avdelning. Detta utan resultat, vilket naturligtvis är ytterst allvarligt, vilket inte minst jag själv känner då jag tillhör den förebyggande avdelningen. De brandinspektörer som har hand om distriktet har dock inte fått några signaler om dessa brister, allt enligt dem själva. Vi gör ju inga brandinspektioner inom dessa bostadsfastigheter, men givetvis hade detta varit en självklarhet om bristerna kommit avdelningen till del. Jag betvivlar inte att räddningsledaren rapporterat sina erfarenheter, frågan är bara hur dessa har förmedlats, via telefon eller samtal mellan fyra ögon. På något sätt har i varje fall inte klagomålen fått avsedd effekt. Förr sa man att "Ett brev betyder så mycket", ett talesätt som trots datoriseringen fortfarande borde vara högaktuellt. Då tänker jag givetvis på våra insatsrapporter, tyvärr oftast allt för bristfälligt ifyllda, inte minst när det gäller att lämna information om brand- och byggnadstekniska brister. Ett sätt att göra förebyggande avdelningen uppmärksam på dylika brister vore att faxa insatsrapporten direkt till berörd avdelningen, och sedan kräva besked på företagna åtgärder.

Jag tycker att räddningsledarens polisanmälan, rätt eller fel, väckt en hel del tankar som det förebyggande brandskyddet borde ta till sig. Kanske är det så att brandinspektioner inom bostadssektorn borde permanentas, och då menar jag inte bara höghus över åtta våningar. Det är inom bostadssektorn, och då inte minst inom flerfamiljsfastigheterna, som de flesta dödsbränderna inträffar. Det har inträffat att de byggnadstekniska bristerna orsakat dödsfall, vid ett tillfälle omkom en kvinna i en lägenhet till följd av brandgaserna från en källarbrand. Hur många lägenheter rökfylles inte vid en "simpel" soprumsbrand? Jag kan relatera flera fall, ja listan kan göras lång vad gäller såväl otäta brandsektionerande dörrar som otäta sopschaktsluckor i trapphusen. Jag anser inte att dessa byggnader längre lever upp till den gamla nomenklaturen vad gäller brandsäker eller brandhärdig byggnad, i varje fall inte när hyresgästerna, vid källar- och soprumsbränder, får ta sin tillflykt till balkonger eller öppnade fönster. Ovanstående händelser skall naturligtvis dokumenteras i den befintliga insatsrapporten som sammanställs av räddningsledaren. En väl ifylld insatsrapport skulle sedan, med automatik, sändas till Byggnadsnämnden för information ty där borde man väl vara ytterst intresserade av hur det står till med

kvalitén på våra bostadshus.

RESUMÉ

Vad avser den polisanmälan som gjordes av räddningsledaren så inledde åklagaren en förundersökning. Anmälan hamnade under allmänfarliga brott och polisen inledde förundersökningen genom bl.a ett samtal med brandutredaren. Det skall väl med en gång sägas att Räddningstjänsten var måttligt intresserad av att driva det hela till en rättegång, av naturliga skäl vill jag hävda. Vid en eventuell rättsprövning hade givetvis frågan om vilka åtgärder räddningstjänsten hade företagit väckts. Åtgärder som vidtagits med tanke på räddningsledarens tidigare påpekanden angående de konstaterade bristerna i brandskyddet. Svaret på den frågan hade, som framgått av räddningsledarens anmälan, inte varit speciellt smickrande ty några noteringar om särskild brandsyn i området finns inte. Dock har efter denna sista brandbesiktning, enligt Räddningstjänstlagens 15 och 16 paragraf, utförts den yy-yy-yy.

UR BESIKTNINGSPROTOKOLLET

På grund av problem med rökevakuumering vid en brand den xx-xx-xx på X-gatan kontrollerades rökluckornas funktion. Även brandbelastning i källare och ordning i trapphus kontrollerades stickprovsvis.

- Kontroll av rökluckor. Utan anmärkning
- Ordning i källare Utan anmärkning
- Ordning i trapphus Utan anmärkning

Vid mitt samtal med polisens utredare fick jag frågan om Räddningstjänsten hade några andra möjligheter, än de rent rättsliga, att förmå fastighetsägaren till att vidtaga erforderliga åtgärder för att återställa rökluckornas funktion. Med stöd av Räddningstjänstlagens 41 § kan fastighetsägaren åläggas att vidtaga erforderliga åtgärder, ett krav som kan följas av ett vitesföreläggande om rättelse uteblir.

Den zz-zz-zz erhöll Räddningstjänsten följande underrättelse från Åklagarmyndigheten i staden S: Underrättelse om beslut att lägga ned förundersökning xxx, anmälan angående rökluckor den xx-xx-xx på X-gatan i orten O. Förundersökningen nedläggs. Brott kan inte styrkas.